

KARTA KURSU

Nazwa	Rozwiązywanie konfliktów przestrzennych	
Nazwa w j. ang.	Solution of spatial conflicts (how to solve spatial conflicts)	
Koordynator	Dr inż. Wiesław Wańkowicz	Zespół dydaktyczny
		dr inż. Wiesław Wańkowicz mgr Monika Noviello
Punktacja ECTS*	3	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem jest przekazanie wiedzy na temat metod identyfikacji potencjalnych konfliktów przestrzennych oraz wskazanie propozycji i sposobów ich rozwiązywania. Przedstawione i omówione zostają problemy sprzecznych oczekiwań odnośnie użytkowania/zagospodarowania przestrzeni.

Celem kursu jest wskazanie na fakt, że konflikt jest wpisany w naturę ludzką i jest wynikiem sprzeczności poglądów/interesu dwóch lub więcej jego stron. Zajmowanie określonego miejsca w przestrzeni stwarza nierówne szanse życiowe dla jednostek i grup społecznych, implikuje nierówne warunki życia (wynikające z okoliczności takich jak warunki przyrodnicze i społeczno-gospodarcze, możliwość realizacji ambicji zawodowych, aspiracji życiowych itp.), a często powiększa i utrwala skalę zróżnicowania. Niewłaściwe traktowanie przyrody, której walory stanowią niejednokrotnie cenną wartość rozwoju, rodzi konsekwencje w postaci sporów, zatargów, kolizji rozumianych jako konflikty o podłożu ekologicznym.

Celem jest także wykształcenie umiejętności przygotowania i prowadzenia debat i mediacji związanych z konfliktami przestrzennymi. W tym postrzegania i zrozumienia różnic kulturowych w gospodarowaniu przestrzenią, szacunku do różnych form i koncepcji jej zagospodarowania. Kurs prowadzony jest w języku polskim.

Warunki wstępne

Wiedza	Wiedza objęta zakresem I stopnia studiów na kierunku gospodarka przestrzenna. W szczególności na temat uwarunkowań społecznych i prawnych gospodarowania przestrzenią oraz roli władz publicznych w zarządzaniu terytorialnym.
Umiejętności	Podstawowa obsługa komputera, podstawowy zakres posługiwania się dostępnym oprogramowaniem – pakiety biurowe, programy graficzne (oczekiwany Qgis i AutoCad). Umiejętność analizy, interpretacji i wnioskowania na podstawie wiedzy teoretycznej oraz pozyskanych informacji (historia i stan obecny rozwiązywanego problemu).
Kursy	I stopień studiów, w szczególności: Podstawy gospodarki przestrzennej, Podstawy planowania przestrzennego, Przyrodnicze uwarunkowania gospodarowania przestrzenią, Samorząd terytorialny, Podstawy prawne gospodarowania przestrzenią, Podstawowe metody analizy przestrzennej.

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01 – student zna główne teorie gospodarki przestrzennej i jej powiązania z innymi dziedzinami wiedzy, uwzględniając możliwość wystąpienia konfliktów.	K_W01
	W02 – student zna zasady i sposoby ochrony krajobrazu i kształtowania środowiska geograficznego, uwzględniając możliwość wystąpienia konfliktów.	K_W08

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01 – student potrafi analizować, modelować i przewidywać złożone procesy społeczne, w szczególności mogące prowadzić do konfliktów.	K_U04
	U02 – student stosuje systemowe podejście do analizy złożonych struktur i procesów w gospodarce przestrzennej, w tym potrafi zidentyfikować i wskazać na rodzaj konfliktu przestrzennego.	K_U07
	U03 – student potrafi przygotować, a docelowo prowadzić debaty i mediacje związane z zagadnieniami z zakresu konfliktów przestrzennych.	K_U11

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01 – student rozumie potrzebę ciągłego poszerzania i uaktualniania wiedzy ze względu na zmiany otoczenia i podejścia do gospodarowania przestrzenią.	K_K01
	K02 – student jest świadomy różnic kulturowych w zakresie postrzegania przestrzeni i odnosi się z szacunkiem do różnych form i koncepcji jej zagospodarowania.	K_K02

		Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach										
		A		K		L		S		P		E
Liczba godzin	15			15								
	zo											

Opis metod prowadzenia zajęć

Zajęcia prowadzone są w formie wykładów i ćwiczeń.

Wykłady mają na celu przekazanie podstaw teoretycznych rozpoznawania i rozwiązywania konfliktów przestrzennych, z użyciem prezentacji (slajdów). Prezentacje są udostępniane jako materiał dydaktyczny. W trakcie wykładów prowadzący zachęca studentów do zadawania pytań i dyskusji.

W trakcie ćwiczeń studenci przygotowują i prezentują materiał na temat zidentyfikowanej sytuacji konfliktu przestrzennego (praca w grupach). Studenci prowadzą prace w terenie, w tym przeprowadzają wywiady, gromadzą dokumentację fotograficzną, która ma posłużyć jako materiał do opracowania raportu. Uczestniczą w obowiązkowej prelekcji dot. konfliktów przestrzennych zorganizowanej z przedstawicielem jst w ramach współpracy z interesariuszami. Pod kierunkiem i nadzorem prowadzącego ćwiczenia przygotowują prezentację i raport końcowy.

Formy sprawdzania efektów uczenia się:

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne*
W01							X	X		X			X
W02							X	X		X			X
U01							X	X		X			X
U02							X	X		X			X
U03							X	X		X			X
K01							X	X		X			X
K02							X	X		X			X

* spotkanie z przedstawicielem jst (na uczelni lub online przez platformę MST)

Kryteria oceny	<p>Ocenie podlega:</p> <ol style="list-style-type: none"> Praca pisemna dotycząca identyfikacji konfliktu (karta pracy) – dot. zajęć nr 4. Raport końcowy oraz jego prezentacja graficzna i ustna <p>Warunkiem uzyskania zaliczenia i pozytywnej oceny z kursu jest terminowe oddanie prac, sumienność, samodzielność, wnikliwość i dogłębność, kompleksowość, kompletność, staranność, wykorzystanie i wykaz źródeł (przypisy i bibliografia) oraz poprawność formalna. Ocenie podlega także zaangażowanie w przygotowanie raportu i prezentacji (w tym zadawanie pytań i reakcja na uwagi prowadzącego, systematyczna praca na zajęciach).</p> <p>Studenci otrzymują materiały zawierające sposób realizacji zadania oraz wytyczne merytoryczne i formalne do opracowania raportu. Materiał jest omawiany, a studenci mogą zadawać pytania.</p>
----------------	---

Uwagi	brak
-------	------

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykład obejmuje omówienie następujących tematów:

- A. Wiodącym tematem jest zagadnienie złożoności gospodarowania przestrzenią oraz duża różnorodność mogących wystąpić problemów i sytuacji kryzysowych – w konsekwencji konfliktów. W gospodarowaniu przestrzenią biorą udział praktycznie wszyscy członkowie społeczności lokalnych (a nawet ponad lokalnych) – mieszkańcy i użytkownicy danej przestrzeni. Zajęcia obejmują zagadnienia identyfikacji i rozwiązywania konfliktów oraz zapobiegania konfliktom.
- B. Rozpoznanie obejmuje: zebranie informacji na temat przedmiotu wywołującego problem, opisu problemu (historii, istoty), identyfikacji i charakterystyki stron problemu/konfliktu (w tym organizacji i instytucji reprezentujących środowisko naturalne), Rozpoznanie obejmuje także klasyfikację konfliktów, w szczególności według przyczyny, czyli konflikty:
- wartości (poglądów, światopoglądu),
  - strukturalne (zasad, instytucji) – często dotyczące nadużywania władzy, reguł redystrybucji zasobów,
  - danych – dotyczące braku danych lub sprzecznych informacjach posiadanych przez strony,
  - relacji między stronami, komunikacji (np. długoterminowy okres milczenia, brak rozmów między stronami itp.),
  - interesów – korzyści i/lub strat materialnych/rzeczowych, praw (np. proceduralnych) itp.
- C. Rozwiązywanie konfliktów obejmuje metody służące rozwiązaniu problemu (w tym arbitraż i mediacje), metody wspomagania decyzji stron problemu, metody oceny zasadności ewentualnych negocjacji, reguł i stron negocjacji (dochodząc do TAK/NIE, protokół rozbieżności), oceny czy będzie to konsensus czy kompromis.
- D. Zapobiegania konfliktom obejmuje partycypację społeczną, to jest bezpośredni i/lub przedstawicielski udział społeczeństwa we wszystkich etapach procesu przygotowania i podejmowania decyzji przestrzennych (planowanie przestrzenne, wykorzystanie form ochrony środowiska i dóbr kultury, prawa właścicieli, użytkowników przestrzeni i innych stron postępowania).

Decyzje przestrzenne można utożsamiać ze społecznymi standardami, które w przekonaniu stron postępowania (konfliktu) muszą być ustalone i podtrzymywane, jeśli ludzkie życie, czy porządek działań i wydarzeń wyznaczający i utrzymujący sens życia, mają nadal trwać.

Interwencja w postaci zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania uzasadniona jest, gdy dojdzie do złamania takich społecznych standardów.

Organizacja pracy na ćwiczeniach:

1. Wprowadzenie do tematu konfliktów przestrzennych. Przedstawienie formy i zakresu merytorycznej pracy semestralnej.
2. Przedmiot, problem, strony konfliktu oraz występujące uwarunkowania
3. Metody, negocjacje, zasadności, reguł i stron ewentualnych negocjacji (dochodząc do TAK/NIE, protokół rozbieżności)
4. Rodzaje i sposoby rozwiązywania konfliktów przestrzennych na poziomie jst - przykłady
5. Konsensus a kompromis. Raport końcowy i prezentacja wyników prowadzonych analiz.

Słowniczek (5-15 pojęć w języku angielskim)

Spatial conflict – konflikt przestrzenny, predictable spatial conflicts – przewidywany (potencjalny) konflikt przestrzenny.

Environmental conflict – konflikt środowiskowy.

Public consultation – konsultacje społeczne, social participation – partycypacja społeczna (udział).

Communication, mediation and negotiation – komunikacja (komunikowanie się), mediacje, negocjacje.

New communication technologies – nowe technologie komunikacyjne.

Wykaz literatury podstawowej

1. Grochowska A., 2017, *Niezgodność form przeznaczenia terenów w planowaniu przestrzennym – metoda identyfikacji potencjalnych konfliktów przestrzenno-funkcjonalnych*, [w:] Folia geographica socio-oeconomica 28 z 2017, s. 131–149.
2. Hajduk S., 2021, *Partycypacja społeczna w zarządzaniu przestrzennym w kontekście planistycznym*, Białystok: Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej.
3. Szczepański M., 2013, *Konflikt i negocjacje w sferze publicznej*, [w:] Ekonomia i Prawo, Tom XII, nr 1/2013, s. 35–46.
4. Śliwa J., 2014, *Sposoby rozwiązywania konfliktów*, Kraków-Warszawa: Wydawnictwo „Q-Forum”.
5. Wańkowicz W., 2011, *Rewitalizacja i planowanie przestrzenne stref społecznie wykluczonych*, poradnik, Kraków: Instytut Rozwoju Miast.

Wykaz literatury uzupełniającej

1. Czapiński J. (red.), 2004, *Psychologia pozytywna. Nauka o szczęściu, zdrowiu, sile i cnotach człowieka*, Warszawa: PWN.
2. Jałowiecki, B., Szczepański M.S., 2006, *Miasto i przestrzeń w perspektywie socjologicznej*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR.
3. Kamiński Zbigniew J. 2002, *Pojęcie konfliktu w planowaniu przestrzennym*, Gliwice: Politechnika Śląska.
4. Karwińska A., 2008, *Gospodarka przestrzenna, uwarunkowania społeczno-kulturowe*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
5. Maslow A.H., 1943, *A Theory of Human Motivation*, oryginał opublikowany w Psychological Review nr 50, str. 370-396, <http://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm>, dostęp: 15.07.2013.
6. Noviello M., 2015. *Uwarunkowania prawno-ekonomiczne i środowiskowe budowy MEW na przykładzie zbiornika Młynne w województwie małopolskim*. EPISTEME, 27., s. 193-205.
7. Noviello M., Noviello A. 2015, *Wpływ budowy małych elektrowni wodnych na środowisko przyrodnicze: inwestycje i prognozy na przyszłość na przykładzie Włoch*. Prace Studenckiego Koła Naukowego Geografów Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. s. 121-135.
8. Pawłowska K., Staniewska A., Konopacki J., 2012, *Udział społeczeństwa w ochronie, zarządzaniu i planowaniu krajobrazu – podręcznik dobrych praktyk*, Kraków: Politechnika Krakowska.
9. Stelmach-Fita B., Bartoszczyk P., Pękalska M., 2017, *Monitorowanie oraz udostępnianie informacji o zjawiskach społeczno-gospodarczych i przestrzennych w Polsce*, Kraków: Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG, 31 (3).

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	15
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	2
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	12
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	16
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	20
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	4
Ogółem bilans czasu pracy		84
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		3